

FREDRIKSTAD KOMMUNE

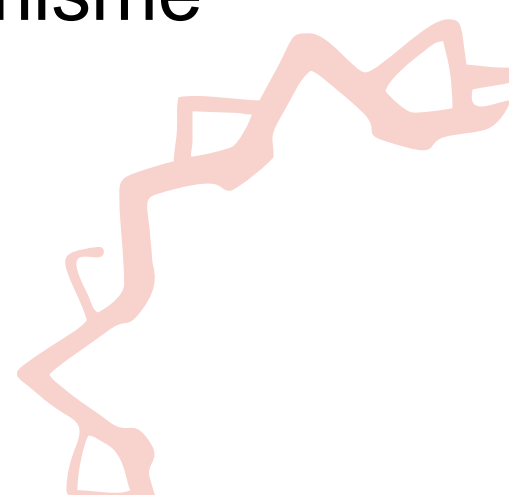
POLITIET

Handlingsplan mot radikalisering, hatkriminalitet og ekstremisme

Fredrikstad

Fastsatt av bystyret og politiet, våren 2024
VEDATT I BYSTYRET 13.6.2024

Innhold

1 Innledning	3
1.1 Planer og strategier	3
1.2 Definisjoner.....	3
1.3 Avgrensninger.....	4
1.4 Et komplekst arbeidsfelt	4
1.5 Målgrupper.....	5
1.6 Form og oppbygging av handlingsplanen	5
1.7 Organisering av arbeidet	5
2 Hva er situasjonen i Fredrikstad?	6
2.1 Tidligere arbeid	6
2.2 PSTs trusselvurdering	6
2.3 Voldelig islamisme og høyreekstremisme	6
2.4 Trusler mot politikere	7
2.5 Hatefulle ytringer og hatkriminalitet	7
3 Kunnskap og informasjon.....	8
3.1 Informasjon på nettsider	8
3.2 Informasjon til ansatte	8
3.3 Kompetanseheving ansatte	8
3.4 Bevisstgjøringsopplegg	8
3.5 Undervisningsopplegg i skoler.....	9
3.6 Universelle tiltak mot hatytringer og hatkriminalitet	9
3.7 Lokal situasjon og forskning	9
3.8 Implementering av vurderingsverktøy	9
3.9 Ekstremisme på internett.....	9
4 Samarbeid og strukturer	10
4.1 Samarbeid med sivilsamfunn	10
4.2 Samarbeid kommune og politi.....	10
4.3 Ressurspersoner i kommunens virksomheter	11
4.4 Samarbeid med andre aktører.....	11
4.5 Internasjonalt samarbeid	11
4.6 Praksisnettverk	11
4.7 Arbeid med beredskap	11
4.8 Administrativ og folkevalgt forankring i kommunen	11
4.9 Juridiske rammer for samarbeid	12
5 Bekymringer og tiltak.....	13
5.1 Bekymringstelefon radikaliserings.....	13
5.2 Veiledning av ansatte ved bekymring.....	13
5.3 Samtaleoppfølging.....	13
5.4 Foreldreveiledning	13

5.5	Tiltak ved arrangementer/markeringer	13
5.6	Mentor/EXIT	14
5.7	Tverrfaglig samarbeid	14
5.8	Andre tiltak	14
6	Oversikt over tiltak i handlingsplanen	15
7	Avslutning	16
7.1	Videre utviklingsområder	16
7.2	Oppfølging av handlingsplanen	16
7.3	Anbefalt litteratur og videre lesning	16

1 Innledning

Siden 2014 har Fredrikstad politistasjonsdistrikt og Fredrikstad kommune, hver for seg og sammen, arbeidet med forebygging og intervensjon rettet mot radikaliserings, hatkriminalitet og ekstremisme.

Denne handlingsplanen er en systematisering av kunnskap og erfaring fra arbeidet, og konkretiserer og formaliserer det videre samarbeidet.

1.1 Planer og strategier

Det finnes en rekke relevante planer, veiledere, strategier og handlingsplaner knyttet til radikaliserings, hatkriminalitet og ekstremisme. Disse er blant annet:

- [Regjeringens handlingsplan mot radikaliserings og voldelig ekstremisme](#) (2020)
- [Nasjonal veileder for EXIT-arbeid](#)
- [Nasjonal veileder til mentorordning](#)
- [Nasjonal veileder for forebygging av radikaliserings](#)
- [PSTs årlige trusselvurderings](#)
- Planverk for Fredrikstad politistasjonsdistrikt, Fredrikstad kommune, Østfold fylkeskommune og Øst politidistrikt
- Nasjonale handlingsplaner rettet mot hatytringer, hatkriminalitet, rasisme og diskriminering

For at ikke handlingsplanen skal bli for omfattende, henvises det direkte til disse dokumentene ved behov (se også anbefalt litteratur og videre lesning, bakerst i handlingsplanen).

1.2 Definisjoner

Radikaliserings: Radikaliserings er prosessen der en person i økende grad aksepterer bruk av vold for å nå sine politiske, ideologiske eller religiøse mål. Radikaliseringsprosesser kan skje innenfor alle typer livssyn, politiske retninger og ideologier.

Ekstremisme: Ekstremisme er svært ytterliggående synspunkter knyttet til politiske, ideologiske eller religiøse mål. Ekstremismen kan være legal og beskyttet av yttringsfriheten. Den blir illegal når nasjonale lover eller internasjonal rett brytes, eller hvis kriminelle handlinger og terror planlegges og/eller gjennomføres.

Voldelig ekstremisme: Med voldelig ekstremisme menes personer og organisasjoner som er villige til å bruke vold for å nå sine politiske, ideologiske eller religiøse mål.

Hatytringer: Hatytringer er nedverdiggende, truende, trakasserende eller stigmatiserende yttringer som rammer individets eller en gruppes verdighet, anseelse og status i samfunnet, ved hjelp av språklige og visuelle virkemidler som fremmer negative følelser, holdninger og oppfatninger basert på kjennetegn, som for eksempel etnisitet, religion, kjønn, nedsatt funksjonsevne, seksuell orientering, kjønnsuttrykk, kjønnsidentitet og alder. Hatytringer kan være legale. Er de straffbare kategoriseres de som hatkriminalitet.

Hatkriminalitet: Hatkriminalitet er straffbare handlinger som helt eller delvis er motivert av negative holdninger på grunn av etnisitet, religion, seksuelle orientering, kjønnsuttrykk og/eller nedsatt funksjonsevne.

Sentrale begreper på arbeidsfeltet er krevende å definere, og også akademia strever med å enes om gode definisjoner. I handlingsplanen har vi valgt å bruke de vanligste definisjonene som brukes i praksisfeltet i Norge, men anerkjenner samtidig utfordringene med de samme definisjonene.

1.3 Avgrensninger

Denne handlingsplanen er felles for Fredrikstad politistasjonsdistrikt og Fredrikstad kommune. Begge aktører samarbeider om forebygging av, og tiltak mot, radikaliserings og voldelig ekstremisme, men har samtidig forskjellig ansvar, rolle og mandat i dette arbeidet. Det betyr at noen av tiltakene i handlingsplanen tilhører kommunen eller politiet, mens noen er felles ansvar. Dette eksemplifiseres kanskje tydeligst i spørsmål om hatytringer og hatkriminalitet. Politiets primære oppgave er å forebygge kriminalitet, mens kommunen kan ha et bredere mandat i å også forebygge hatefulle ytringer, som ikke regnes som ulovlige.

Denne handlingsplanen gjelder forebygging av, og tiltak mot, radikaliserings, ekstremisme og hatkriminalitet. Forebygging er et vidt begrep, og kan omfatte en lang rekke tiltak, innsatser og systemer.

Eksempler er det som ofte kalles *selektiv forebygging* og *generelt byggende arbeid* – at vi har tiltak og systemer i kommunen som skal bidra til at innbyggere får god hjelp når de trenger det, og at vi hele tiden arbeider for å bygge gode og inkluderende lokalsamfunn. På disse måtene kan risikofaktorer reduseres, noe som også i et utvidet perspektiv kan forebygge radikaliserings. Denne handlingsplanen vil ikke ta for seg eller fokusere på tiltak og systemer for byggende arbeid eller selektiv forebygging, dette dekkes allerede godt i politiets og kommunens generelle planverk.

Demokratisk motstandskraft er et begrep som brukes om et lokalsamfunn eller individs demokratiske praksis eller kompetanse, som er tenkt som et «forsvar» mot ekstreme holdninger og handlinger. Selv om dette henger sammen med forebygging av ekstremisme og radikaliserings, vil ikke denne handlingsplanen behandle demokratibygging og arbeid med medvirkning og lokalt demokrati.

1.4 Et komplekst arbeidsfelt

Radikaliserings og ekstremisme anses ofte å være såkalte «wicked problems», eller komplekse samfunnsflokker. Det innebærer et arbeidsfelt med mange forskjellige aktører, forskjellige mål for arbeidet, at man ikke kan peke på én løsning på problemet, og at man bør bruke helhetlige og sirkulære perspektiver i arbeidet.

Til tross for at vi, både lokalt, nasjonalt og internasjonalt, etter hvert har fått mer erfaring og forskning på feltet, er det viktig å anerkjenne kompleksiteten og se på arbeidet mot radikaliserings og ekstremisme som en innsats som hele tiden kan utvikles og forbedres.

En annen utfordrende faktor i arbeidet er at tiltak og systemer kan ha utilsiktede negative konsekvenser. Dette innebærer at offentlige aktører, som tar opp bekymring med eller tilbyr tiltak til en enkeltperson, kan risikere å «gjøre vondt verre», for eksempel ved stigmatisering eller ved å forsterke utenforskap.

I tillegg kan et arbeid mot radikaliseringsrisikere å skade sentrale verdier i samfunnet, for eksempel retten til å ytre seg, retten til å organisere seg, eller retten til å praktisere sin religion. Det er også en risiko for at arbeidet kan preges av fordommer, gruppefiendtlighet eller rasisme – siden det omhandler utøvelse av religion og politikk.

Disse utfordringene må ikke bli hinder for å handle, men de fordrer kontinuerlig arbeid for å sikre et etisk og faglig godt arbeid, forankret i menneskerettigheter og lovverk.

1.5 Målgrupper

Målgrupper for arbeidet er innbyggerne i Fredrikstad, ansatte i Fredrikstad politistasjonsdistrikt, ansatte i Fredrikstad kommune, samt folkevalgte.

Fredrikstad har gode erfaringer med å involvere hele byen og lokalsamfunnene i arbeidet med å forebygge radikaliserings- og ekstremisme.

Dette innebærer et bredt fokus på alle offentlige instanser, og ikke bare kommune eller politi. Eksempler på dette er høyere utdanning/akademia, spesialisthelsetjenesten, fylkeskommunen med flere.

En handlingsplan vil ofte ha fokus på offentlige aktører. Samtidig vet vi at innbyggerne generelt, sivilsamfunnet og frivilligheten er svært sentrale i dette arbeidet. Innbyggerne er viktige «bekymrere» og samarbeidspartnere, og både politiske organisasjoner, religiøse trossamfunn/menigheter og andre organisasjoner er naturlig nok viktige samarbeidspartnere.

1.6 Form og oppbygging av handlingsplanen

Denne handlingsplanen er utarbeidet i samarbeid mellom Fredrikstad kommune og Fredrikstad politistasjonsdistrikt. Handlingsplanen følger derfor ikke malverket til noen av aktørene, men er en kombinasjon av disse. Dette gjelder både formgivning og oppsett/struktur.

1.7 Organisering av arbeidet

Siden 2015 har Fredrikstad kommune organisert arbeidet mot radikaliserings- og ekstremisme med utgangspunkt i det som da ble kalt «Rådmannens koordineringsgruppe mot radikaliserings- og ekstremisme». I gruppa sitter kommuneoverlege, spesialkonsulent skole, SLT¹-koordinator og sekretær. Gruppa er videreført siden da, nå som kommunedirektørens koordineringsgruppe, med samme roller representert, og er forankret i Seksjon for helse og velferd og Seksjon for utdanning og oppvekst, på direktørnivå. I handlingsplanen brukes *koordineringsgruppa* om denne organiseringen.

Fredrikstad politistasjonsdistrikt har flere *radikaliseringsskontakter*, ansatte som har et særskilt ansvar for, og kompetanse på, arbeid med radikaliserings- og ekstremisme. I tillegg har Fredrikstadpolitiet en *mangfoldskontakt*, som blant annet har ansvar for dialogarbeid rettet mot ulike minoriteter, og der hatkriminalitet er et av flere arbeidsområder.

Lokalt politi står for dialog og kontakt med PST ved behov. Se også pkt, 4.2 for mer om organiseringen av samarbeidet.

¹ SLT står for Samordning av lokale rus- og kriminalitetsforebyggende tiltak og SLT-koordinatorer i norske kommuner har et koordinerende ansvar for rus/kriminalitet og fungerer ofte som et kontaktpunkt mellom kommune og politi. Det er mange kommuner som har benyttet SLT-koordinator som en ressurs også for kommunens arbeid med radikaliserings- og ekstremisme.

2 Hva er situasjonen i Fredrikstad?

En lokal handlingsplan bør ta utgangspunkt i en lokal situasjonsbeskrivelse, samtidig som den har et regionalt og nasjonalt perspektiv. Denne delen tar utgangspunkt i PSTs nasjonale trusselvurderinger, kombinert med lokale erfaringer fra forebyggende arbeid i Fredrikstad.

2.1 Tidligere arbeid

Arbeid mot radikaliserings og voldelig ekstremisme i Fredrikstad ble for alvor satt i gang i 2014–2015, i forbindelse med at en gruppe unge menn reiste fra Fredrikstad til Syria og Irak, og sluttet seg til ulike terrorgrupperinger der. Ikke lenge etter aktualiserte det seg et arbeid rettet mot høyreekstremisme, i forbindelse med at Nordisk motstandsbevegelse planla å gjennomføre demonstrasjoner lokalt i Fredrikstad.

De siste årene har derfor Fredrikstad-politiet og kommunen samarbeidet om tiltak og systemer for å forebygge og intervensjon mot radikaliserings og voldelig ekstremisme.

2.2 PSTs trusselvurdering

PST skriver i sin trusselvurdering (2023) at ekstrem islamisme og høyreekstremisme forventes å utgjøre de største terrortruslene mot Norge. De anser det som mulig (at det er like sannsynlig at det skjer, som at det ikke skjer) at både ekstreme islamister og høyreekstremister vil forsøke å gjennomføre terrorhandlinger i Norge.

PST trekker generelt fram trusselen som enkeltstående personer kan utgjøre, faren ved ekstremisme på digitale flater, samt akselerasjonisme, som et fenomen som kan fremme voldelig ekstremisme og terror.

2.3 Voldelig islamisme og høyreekstremisme

Det er ikke kjennskap til organiserte voldelige islamistiske miljøer lokalt i Fredrikstad per i dag.

Samtidig må vi ta høyde for at slike miljøer kan eksistere, eller vokse fram, uten at vi per i dag kjenner til dem, eller at enkeltpersoner lokalt kan delta i regionale, nasjonale og/eller digitale nettverk.

Det er ikke kjennskap til organiserte høyreekstreme miljøer lokalt i Fredrikstad per i dag. Samtidig er det kjent at enkeltpersoner er knyttet til ulike høyreekstreme organisasjoner regionalt, for eksempel Nordisk motstandsbevegelse.

Fredrikstads beliggenhet sentralt på Østlandsområdet, og med kort avstand til Sverige og Oslo, kan gjøre oss aktuelle for voldelig-ekstreme individer og grupper.

2.4 Trusler mot politikere

Selv om den offentlige politiske samtalen i Fredrikstad stort sett foregår innenfor gode demokratiske rammer, finnes det eksempler på at politikere/folkevalgte utsettes for trusler og hatefulle ytringer.

Særlig rammes kvinner, og religiøse og etniske minoriteter av dette.

2.5 Hatefulle ytringer og hatkriminalitet

Det finnes ikke gode lokale undersøkelser eller forskning som viser forekomst av hatytringer og hatkriminalitet i Fredrikstad.

Samtidig ser vi regionalt og nasjonalt at ulike minoriteter rammes av hatytringer, både på digitale og «fysiske» arenaer, og det er ingen grunn til å tro at dette stiller seg annerledes i Fredrikstad enn andre steder.

Det er spesielt grunn til å trekke fram kvinner og muslimer, som ofre for hatytringer og hatkriminalitet. I tillegg kan vi, ut fra nasjonal og internasjonal forskning, anta at det er kraftig underrapportering på hat rettet mot personer med funksjons-nedsettelse / funksjonsvariasjoner, og at det nå også rapporteres om økning i antisemittisme.

3 Kunnskap og informasjon

Denne delen omhandler kunnskap og informasjon om radikaliserings, hatkriminalitet og ekstremisme, og om hvordan denne kan nå fram til målgrupper som ansatte i politi og kommune, hos sivilsamfunnsaktører og hos innbyggerne generelt.

3.1 Informasjon på nettsider

Det skal til enhver tid være oppdatert informasjon til innbyggerne om radikaliserings, hatkriminalitet og ekstremisme på nettsidene til Fredrikstad kommune, inkludert informasjon om hvor man kan henvende seg ved bekymring, og beskrivelse av hvilke tiltak som tilbys fra kommune og politi.

3.2 Informasjon til ansatte

Det skal til enhver tid være tilgjengelig informasjon for kommunalt ansatte og ansatte i politiet på intranett eller lignende systemer, inkludert oppdatert oversikt over hvor man kan henvende seg som ansatt ved bekymringer og kontaktperson for radikaliseringsbekymringer i sin tjeneste/virksomhet.

3.3 Kompetanseheving ansatte

Ansatte som utgjør førstelinje for radikaliseringsbekymringer skal jevnlig, og minst en gang hvert annet år, få grunnleggende kompetanseheving om radikaliserings, hatkriminalitet og ekstremisme.

Denne gjennomføres enten av lokal ressursperson i tjenesten/virksomheten, eller av representanter fra koordineringsgruppe/politi.

Kompetansehevingen skal minst dekke sentrale momenter som grunnleggende kunnskap om radikaliserings/ekstremisme, vanlige bekymringstegn, hva man gjør ved bekymring samt hvilke tiltak som tilbys fra kommune og politi. I tillegg kommer en oppdatert lokal situasjonsbeskrivelse.

Førstelinjen i kommunen utgjøres som et minimum av tjenester/avdelinger knyttet til NAV, barnevern, migrasjon/bosetting, barnevern, barnehage, skole, fritidsklubb, voksenopplæring – men kan også inkludere flere aktører.

3.4 Bevisstgjøringsopplegg

Koordineringsgruppa tilbyr å gjennomføre bevisstgjøringsopplegg for offentlige instanser utenfor politi og kommune, frivillige lag og foreninger, utdanningsinstitusjoner, foreldregrupper og andre relevante aktører på forespørsel.

Bevisstgjøringsopplegg om radikaliserings og ekstremisme har som hensikt å sette enkeltpersoner og organisasjoner i stand til å agere på en radikaliseringsbekymring og inneholder grunnleggende kunnskap om radikaliserings/ekstremisme, vanlige bekymringstegn, hva man gjør ved bekymring og hvor man kan henvende seg. I tillegg kommer en oppdatert lokal situasjonsbeskrivelse.

3.5 Undervisningsopplegg i skoler

Radikalisering og ekstremisme er temaer som allerede dekkes av læreplanverket i norsk skole, blant annet gjennom tverrfaglig tema «Demokrati og medborgerskap». Koordineringsgruppa bistår skoler, fritidsklubber og andre primærarenaer etter kapasitet og mulighet med ungdoms-/elevrettede opplegg om radikalisering og ekstremisme.

3.6 Universelle tiltak mot hatytringer og hatkriminalitet

Politiet, koordineringsgruppa og andre aktuelle samarbeidspartnere gjennomfører kompetanse- og bevisstgjøringsopplegg med tema hatytringer og hatkriminalitet. Målgrupper kan være skolelever, politikere, sivilsamfunn og andre.

Målet ved slike opplegg vil være å gi kunnskap og bevisstgjøre målgruppene på hva som er hatytringer/hatkriminalitet, utbredelse og omfang, minoritetsgrupper som er ofre for hatkriminalitet, samt om lovverk og politiets rolle i arbeid mot hatkriminalitet.

3.7 Lokal situasjon og forskning

Det er sentralt at lokalt politi og kommune til enhver tid har så god oversikt over lokal situasjon som mulig, når det gjelder forekomst av radikalisering, ekstremisme og hatkriminalitet. Koordineringsgruppa og politiet skal holde seg oppdatert på lokal situasjon og skal også, så langt det er mulig, holde seg oppdatert på relevant forskning.

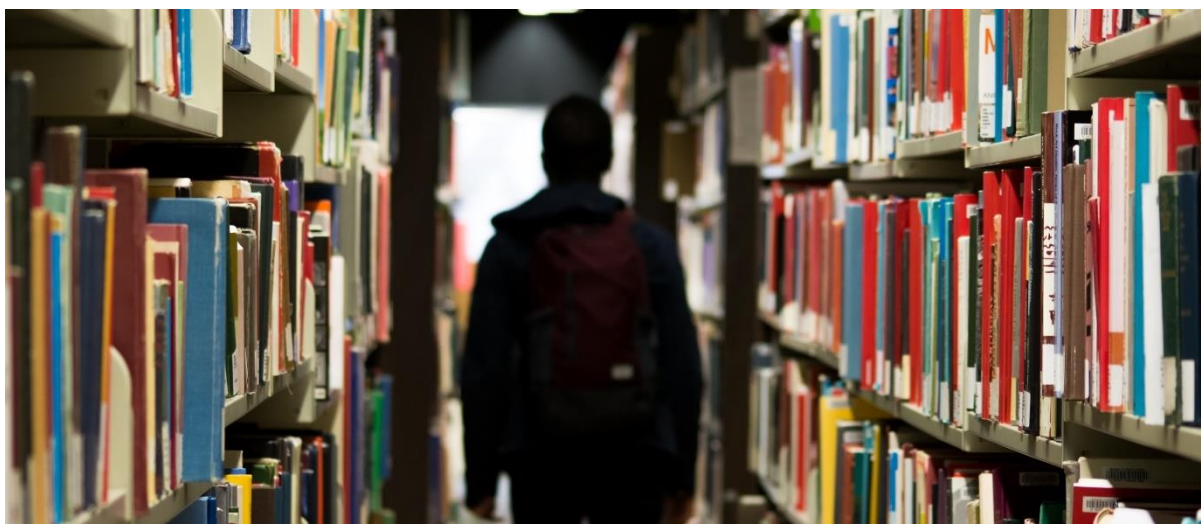
3.8 Implementering av vurderingsverktøy

Vurderingsverktøy for radikaliseringsbekymringer, som er utviklet og implementert i Danmark, benyttes i arbeidet i koordineringsgruppa/politiet. Deltakerne i samarbeidet skolerer i opplegget, og det benyttes for å kvalitetssikre vurderinger som gjøres i koordineringsgruppa.

3.9 Ekstremisme på internett

Radikalisering, ekstremisme og hatkriminalitet eksisterer også i digitale kanaler, og det er hensiktsmessig å se forebygging og intervensjoner på både digitale og analoge arenaer under ett.

I planperioden skal politiet og Fredrikstad kommune kartlegge den digitale situasjonen lokalt, og også utforske hvilke muligheter som finnes for forebyggende arbeid digitalt.

4 Samarbeid og strukturer

For å kunne forebygge radikaliserings, hatkriminalitet og ekstremisme må det etableres samarbeid mellom en rekke forskjellige aktører, både offentlige virksomheter, sivilsamfunnsaktører og andre.

4.1 Samarbeid med sivilsamfunn

Det er sentralt at både kommune og politi har et langsiktig, strukturert og tett samarbeid med ulike relevante sivilsamfunnsaktører om radikaliserings, hatkriminalitet og ekstremisme.

Kontaktmøter og samarbeid med moskeer/trossamfunn, FFK, Pride/skeive miljøer, minoritetsorganisasjoner og andre relevante aktører prioriteres og settes i struktur.

4.2 Samarbeid kommune og politi

Det er allerede etablert samarbeidsstrukturer mellom kommune og politi på arbeidsfeltet, som følger av samarbeidsavtale mellom partene og SLT-samarbeidet (Samarbeid om lokale rus- og kriminalitetsforebyggende tiltak). *Politirådet* er styrende for samarbeidet.

Samarbeid og møtepunkter med *koordineringsgruppa* og *lokale radikaliseringskontakter i politiet* som allerede er etablert, videreføres. Kontaktmøter i arbeidet skal gjennomføres jevnlig, og skal bestå av minst to personer fra kommune og to personer fra politiet, samt en sekretær fra kommunen. Politi og kommune skal prioritere kontinuitet og stabilitet i arbeidet. Både politi og kommune har i tillegg egne samarbeidsarenaer i sine respektive etater/tjenester, uavhengig av etablert samarbeid.

I kontaktmøtene drøftes enkeltsaker etter behov, for å avklare bekymringsnivå, og møtet vil også være utgangspunkt for arbeid opp mot ulike markeringer/demonstrasjoner, der dette er aktuelt. I tillegg vil arbeidet med handlingsplanen ligge til kontaktmøtet, og generelt arbeid med å videreutvikle tiltak og systemer i Fredrikstad.

4.3 Ressurspersoner i kommunens virksomheter

Det er mange offentlige tjenester som er aktuelle i et forebyggende arbeid mot radikaliserings, hatkriminalitet og ekstremisme, og flere av disse er kommunale. Det skal arbeides for at relevante og berørte virksomheter i kommunen har en ressursperson på radikaliserings som fungerer som kontaktperson for koordineringsgruppa, og som også kan være en ressurs på feltet for virksomheten/tjenesten.

Ressurspersonene møtes halvårlig for faglig oppdatering og utveksling av erfaringer – koordineringsgruppa og politiet inviterer til dette. Dersom andre offentlige ikke-kommunale tjenester ønsker å ha ressursperson og delta i nettverket, er dette også mulig.

4.4 Samarbeid med andre aktører

Arbeidet i Fredrikstad har involvert en lang rekke aktører, men det er viktig å vedlikeholde og utvide nettverket fortløpende. Det er et mål å etablere, reetablere eller forsterke samarbeid med Østfold fylkeskommune, Høgskolen i Østfold, kriminalomsorgen, spesialisthelsetjenesten og andre relevante aktører.

4.5 Internasjonalt samarbeid

Fredrikstad kommune har vært med i Nordic Safe Cities siden oppstarten i 2016, et nettverk av 21 nordiske byer/kommuner som skal jobbe for trygge byer og mot radikaliserings og ekstremisme. Lokalt politi inviteres også inn i relevante sammenhenger.

Fredrikstad kommune fortsetter deltakelsen i nettverket, og dette anses å være et nyttig samarbeid og nettverk med tanke på kunnskapsbasert praksis, erfaringsutveksling og samarbeid på tvers av byer og land.

4.6 Praksisnettverk

Fredrikstad kommune etablerte, sammen med et mindre antall kommuner og Oslo-bydeler, i 2016 et nettverk for SLT-/Salto-koordinatorer som jobbet i kommuner med etablerte utfordringer knyttet til radikaliserings og ekstremisme.

Nettverket møtes 3-4 ganger i året. Lokalt politi har også vært involvert i en del av aktivitetene. Kommunens deltakelse og rolle i nettverket videreføres.

4.7 Arbeid med beredskap

Tiltak og systemer mot radikaliserings og ekstremisme er en naturlig del av arbeid med krisehåndtering og beredskap i Fredrikstad kommune. Koordineringsgruppa oppdaterer beredskapsansvarlig i kommunen jevnlig, og ellers etter behov.

4.8 Administrativ og folkevalgt forankring i kommunen

Arbeidet mot radikaliserings og ekstremisme i Fredrikstad kommune er, som tidligere beskrevet, lagt administrativt til koordineringsgruppa, og forankret i Seksjon for helse og velferd og Seksjon for utdanning og oppvekst. Direktører i seksjonene oppdateres minst årlig om status på arbeidet, oftere etter behov. Utgifter til arbeidet deles mellom seksjonene.

Politiske utvalg og råd kan be om orienteringer om arbeidet fra administrasjonen ved ønske/behov.

4.9 Juridiske rammer for samarbeid

Samarbeid om bekymringer for radikalisering og ekstremisme forutsetter ofte utveksling av informasjon, og mye av dette vil være sensitive personopplysninger, som er taushetsbelagt. Ved alvorlige og akutte bekymringer vil det kunne være åpninger for utveksling av informasjon til tross for taushetsplikt, for eksempel gjennom avvergingsplikt i straffeloven (Strl § 196).

Politiet har noen åpninger for deling av informasjon til samarbeidspartnere (Politiregisterloven §§ 30 og 31), kommunale virksomheter vil ha noen flere begrensninger, mens helsepersonell og barnevernstjenesten har strenge rammer for deling av informasjon (Hpl § 21, Pbrl § 3-6 og bvl § 13-1).

Det finnes relevante unntak i både forvaltningsloven og i særlovverk, og samtykke fra parter i saken til utveksling av informasjon og samarbeid er alltid hensiktsmessig, der dette er mulig.

Samtidig viser erfaringer med arbeid med radikaliseringsbekymringer at det kan være ønskelig å drøfte bekymringer med relevant informasjon i forkant av at personen det gjelder er informert og har samtykket, og at alvorlighetsgraden også kan gjøre det nødvendig.

Kommuneadvokaten i Fredrikstad har vurdert og åpnet for utveksling av informasjon og drøfting av bekymringer knyttet til radikalisering og ekstremisme med utgangspunkt i forvaltningsloven § 13e, så langt det er nødvendig for å oppfylle mandatet om å vurdere bekymring i samarbeid mellom politi og kommune. Dette gjelder mulighet til utveksling av informasjon i en innledende fase av arbeidet, der bekymringen skal drøftes og vurderes. Kun informasjonsdeling som er relevant og nødvendig for vurdering av bekymringen skal deles.

5 Bekymringer og tiltak

Sentralt i forebygging av radikaliserings, hatkriminalitet og ekstremisme er å fange opp bekymringer tidlig og sette inn tiltak. Sentrale «bekymrere» vil ofte være ansatte i primærarenaer (for eksempel skoler) og nært nettverk (familie, venner, kolleger).

Det er viktig at disse vet hvor de skal henvende seg for å drøfte og/eller melde bekymringen. I tillegg er det naturlig nok viktig å ha tiltak å sette inn ved behov, en verktøykasse mot radikaliserings, hatkriminalitet og ekstremisme.

5.1 Bekymringstelefon radikaliserings

Bekymringstelefon om radikaliserings, der innbyggere, ansatte i offentlige virksomheter, frivillige og andre kan henvende seg for rådgivning vedrørende sin bekymring. Nummeret til telefonen markedsføres i relevante kanaler, og informeres om på kommunens nettsider.

5.2 Veiledning av ansatte ved bekymring

Kommunens ansatte tar kontakt med koordineringsgruppa for veiledning ved bekymring, radikaliseringskontakt hos politiet har tilsvarende funksjon i stasjonsdistriktet. Andre offentlige instanser kan henvende seg til koordineringsgruppa eller radikaliseringskontakter i politiet for drøfting av saker, eventuelt anonymt ved behov.

5.3 Samtaleoppfølging

Representanter fra koordineringsgruppa, radikaliseringskontakter fra politiet eller andre ansatte fra kommune eller politi kan gjennomføre samtaler med innbyggere, med mål om å avklare bekymring, kartlegge situasjonen eller endringsarbeid. De ordinære juridiske rammene som regulerer tjenestene ligger til grunn for dette, og vil avhenge av hvem som gjennomfører samtaler. Det er gode erfaringer med å gjennomføre samtaler i samarbeid mellom kommune og politi, men det er da sentralt med tydelig rolle- og ansvarsavklaring.

5.4 Foreldreveiledning

Der det er bekymring for en person under 18 år, vil det i mange tilfeller være hensiktsmessig med kontakt med foresatte. Et tiltak som kan benyttes er foreldreveiledning.

5.5 Tiltak ved arrangementer/markeringer

I noen tilfeller vil organisasjoner og grupper knyttet til voldelig ekstremisme gjennomføre demonstrasjoner/markeringer lokalt. I slike situasjoner er det nødvendig med et tett og avklart samarbeid mellom Fredrikstad kommune og lokalt politi, samt regionale myndigheter.

5.6 Mentor/EXIT

Personer som er i en radikaliseringsfase, eller allerede en del av voldelige ekstreme miljøer, kan, dersom de ønsker det, motta mentor som tiltak. En mentor er en person ansatt av Fredrikstad kommune, som kan følge opp personen, både med tanke på radikaliserings-/ekstremismebekymringen og andre utfordringer, for eksempel knyttet til skole, arbeid, hjemmesituasjon etc. En mentor kan også være en del av et såkalt EXIT-arbeid, der kommune og/eller politi bistår en person som ønsker å komme seg ut av et voldelig ekstremt miljø.

5.7 Tverrfaglig samarbeid

I arbeid med bekymringer for radikalisering og ekstremisme, vil det i de fleste tilfeller være hensiktsmessig med tverrfaglig samarbeid mellom forskjellige involverte tjenester. Dette kan for eksempel gjelde NAV, barnevernstjenesten, skole eller andre. Et slikt langvarig samarbeid er juridisk avhengig av samtykke fra personen det gjelder.

5.8 Andre tiltak

Denne oversikten over relevante tiltak, er ikke utfyllende. Andre tiltak direkte knyttet til radikalisering/ekstremisme kan være eller bli aktuelle. Det samme gjelder tiltak rettet mot ulike andre risikofaktorer.

6 Oversikt over tiltak i handlingsplanen

Under følger en oversikt over tiltak i handlingsplanen, som skal følges opp i planperioden. Tiltak som allerede er en del av arbeidet, og som kun videreføres som tidligere, er samlet i tiltak 17.

#	Navn og beskrivelse av tiltak	Ansvar
1	Informasjon på nettsider for Fredrikstad kommune om radikaliserings, hatkriminalitet og ekstremisme	Kommune
2	Informasjon til ansatte i kommune og politi på intranett eller tilsvarende om radikaliserings, hatkriminalitet og ekstremisme	Kommune og politi
3	Kompetanseheving kommunalt ansatte om radikaliserings og ekstremisme – jevnlig for utvalgte virksomheter	Kommune og politi
4	Bevisstgjøringsopplegg for andre offentlige aktører og organisasjoner i frivillighet/sivilsamfunn ved behov og kapasitet	Kommune og politi
5	Undervisningsopplegg på skoler om radikaliserings, hatkriminalitet og ekstremisme	Kommune og politi
6	Universelle tiltak mot hatytringer og hatkriminalitet – for eksempel frivillighet og sivilsamfunn	Kommune og politi
7	Koordineringsgruppa og radikaliseringskontaktene i politiet holder seg oppdatert på lokal situasjon og forskning	Kommune og politi
8	Igangsette utprøving og implementering av dansk vurderingsverktøy for radikaliseringsbetyrninger	Kommune og politi
9	Kartlegge situasjonen for ekstremisme lokalt på nett, og hvilke tiltak som kan være aktuelle på feltet	Kommune og politi
10	Opprettholdelse og strukturering av kontaktmøter og samarbeid med sivilsamfunnsaktører	Kommune og politi
11	Det velges ressurspersoner i relevante og utvalgte kommunale virksomheter som inngår i et fagnettverk lokalt	Kommune
12	Det etableres eller forsterkes samarbeid med Østfold fylkeskommune, Høgskolen i Østfold, kriminalomsorgen, spesialisthelsetjenesten og andre	Kommune
13	Etablert internasjonalt samarbeid videreføres, for eksempel kommunens deltakelse i Nordic Safe Cities	Kommune
14	Praksisnettverk for samarbeidende kommuner på Østlandsområdet videreføres med 3-4 treff i året	Kommune
15	Koordineringsgruppa oppdaterer beredskapsansvarlig i kommunen jevnlig, og ellers etter behov.	Kommune
16	Bekymringstelefon for radikaliseringsbetyrninger videreføres og markedsføres i relevante kanaler	Kommune
17	Etablerte tiltak mot radikaliserings, ekstremisme og hatkriminalitet videreføres og videreutvikles ved behov	Kommune og politi

7 Avslutning

7.1 Videre utviklingsområder

Forebygging og intervensjon mot radikaliserings og ekstremisme er fortsatt et fagfelt i utvikling, og det er utfordringer og behov for avklaringer, både lokalt og nasjonalt. Disse vil være et naturlig utgangspunkt for videre arbeid og også revidering av handlingsplan.

Det er utfordringer mellom behov i arbeidet for å utveksle informasjon mellom ulike tjenester og juridiske rammer for dette. Det er også noe uklart hvilket mandat kommuner i Norge har for å arbeide mot radikaliserings og ekstremisme, og hvordan dette arbeidet kan/bør organiseres.

Ekstremismekommisjonen kom i mars 2024 med [NOU 2024: 3 Felles innsats mot ekstremisme: Bedre vilkår for det forebyggende arbeidet](#). Rapporten kommer med en rekke anbefalinger, som kan få store konsekvenser for dette arbeidet framover. Det er planlagt høring i 2024, med påfølgende stortingsmelding tidlig i 2025.

7.2 Oppfølging av handlingsplanen

Handlingsplanen revideres jevnlig og ved behov – senest tre år etter vedtak.

Politirådet orienteres fortløpende om arbeidet.

7.3 Anbefalt litteratur og videre lesning

[Nasjonal veileder for forebygging av radikaliserings](#)

[Nasjonal veileder for EXIT-arbeid](#)

[Nasjonal veileder til mentorordning](#)

[NOU 2024:3 Felles innsats mot ekstremisme: Bedre vilkår for det forebyggende arbeidet](#)

[PSTs årlige trusselvurdering](#)

[Radikalisering.no](#): Regjeringens portal for informasjon om radikaliserings

[Regjeringens handlingsplan mot radikaliserings og voldelig ekstremisme](#) (2020)

[Utveier.no](#): Kompetanseportal om radikaliserings og ekstremisme (RVTS)

FREDRIKSTAD KOMMUNE

POLITIET

Handlingsplan mot radikalisering, hatkriminalitet og ekstremisme
Saksnr.: 2022/9810

—

Felles plan for Fredrikstad politistasjonsdistrikt og Fredrikstad kommune

Foto: Unsplash.com

